

ZENTAI ELLENŐR.

Helyi és vidéki érdekű társadalmi és közgazdasági hetilap.

MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP.

Szerkesztő és kiadóhivatal: Árpád-utca 267. sz. hova a lapot érdeklő közlemények, hirdetések és az előfizetési pénzek intézendők.

Előfizetési árak:

Egész évre 4 frt, félévre 2 frt, negyedévre 1 frt. — Egyes számok Schvarcz Sándor könyvkereskedésében 10 krért kaphatók, hol előfizetések is elfogadtnak

Hirdetések

Schvarcz Sándor könyvkereskedésében is felvételnek. — Hirdetési díj egy négyszög centiméternyi térért 2 kr. — Bélyegdíj minden egyes beiktatás után 30 kr. — Nyiltér per tisonként 10 kr.

A gymnasium.

(Folytatás.)

A Z. Híradó szerkesztője az 1876. évben kiadott abbeli miniszteri rendelet alapján „mely szerint a polg. iskolai tanulók, ha kimutatják, hogy a polg. iskolában a latin nyelvet — bár mint rendkívüli tantárgyat is — sikeresen hallgatták, a gymnasium következő osztályába a **felvételi vizsgálat mellőzésével** felveendők” azt követelteli, hogy: „nálunk, hol a polgári iskola négy éves tanfolyama már fenállott, teljesen feleslegessé tette a gymnasium felállítását.” A kérdés alatti miniszteri rendelet már 1876. évben adatott ki és szerkesztő kollegám csak 1883. évi ápril havában húzta meg a gymnasium fölött a lélekharangot. Vajjon miért késett ily soká halotti énekével? Talán hét évi tapasztalat kívántatott ahhoz, hogy meggyőződjék, miszerint a gymnasium Zentán fölösleges és ilyen hosszú idő szükségeltett ennek a meggyőzésének találó szavakba önthetése? A legkevesebb. Hanem az emberrel változott a meggyőződés. Az én szerkesztő kollegám 1876. előtti polg. iskolai tanító volt, azért „épen e cikk (a Híradó 17. sz.) írója követelte egy időben, hogy a polgári iskola gymnasiummá alakíttassék.” az képezvén Zentának akkor életkérdését, hogy a jeles férfiú gymnasiumi **tanár** legyen, ma meg népiskolai igazgató lévén, beszél „egészen ellenkező értelemben.” Evés közben jön meg az élvágy. 1879-ben még álmodni sem mert tanítói állásról, 1882-ben az általános romlottság közepette aljas fondorlatok útján megválasztatott népiskolai igazgatónak. Két dudás egy csárdában meg nem férvén, a helyett, hogy meghuzná magát, mint olyan, a ki jelenlegi állására is méltatlan és az ezzel járó kötelemeknek sem tud megfelelni, még oda bátorodott, hogy szentségtelen kezeit a gymnasium után nyujtotta. A ki a sorok között olvasni képes, kiérezte a cikkből azt a czélzatot, hogy az én kollegám a gymnasiumot megbuklatni szeretné, egyedül akarván lenni a vásáron, ebbeli törekvésének csak elburkolására mondja a következőket: „De, hogy a város költségén egészítessék ki nyolcz osztályra (a gymnasium) annak legalább addig határozott ellensége leszek, míg népiskoláink építési és felszerelési ügye teljesen rendbe nem jön, míg a mindkét nembeli ismétlő iskolai tanulók oktatás ügye nem szerveztetik, míg ipariskolánk teljesen kiegészítve s fentartása biztosítva nem lesz, míg a harmadik ovoda

fel nem állítatik, mert 3300 tanköteles nevelés-oktatásának ügyét semmibe sem venni csak azért, hogy az a helybeli gym. tanulóból szellemi proletár képeztessek, oly valami kárhuztatandó s elítélendő lenne, mely városunkat az egész hazai közönség előtt mélyen compromittalá.”

Régóta tudom, hogy az én szerkesztő kollegám „gondolkozó fő”-nek tartja és kürtöli magát és mindenki másban egy csipetnyi észet sem tételez föl. No de nem mindig áll úgy a dolog, mint a mikép ő szeretné. Én érzem, hogy egy csipetnyi észszel rendelkezem, a melylyel beláttam, hogy az én szerkesztő kollegám nem annak „határozott ellensége”, miszerint az algymnasium a város költségén főgymnasiummá kiegészítessék, hanem egyáltalában a gymnasiumi intézmény ellen akar rossz véleményt ébreszteni, megadandó neki a halálos döfést. Az én csipetnyi eszemmel azt is képes vagyok következtetni, hogy ha a város szerkesztő kollegám „rengeteg” eszének járását követné, a zentai tanügy soha sem jönne „teljesen” rendbe. Mert éppen azon elem hiányoznék örökké, mely az ilyen munka végzésére illetékes és képesített. Ezt oly jól tudja az én szerkesztő kollegám, mint magam, de éppen azért, mert jól tudja, hogy a gymnasium előbb vagy utóbb ezt az elemet megteremtené, „határozott ellensége” a gymnasiumnak, mivel ez az elem őt az igazgatói tisztségben meg nem tűrné. Tehát a gymnasiumnak „legalább addig határozott ellensége”, míg ő az igazgatói titulusal más alkalmazást meg nem kerithet. Ezen az alapon mindenki összeegyeztethetőnek találja a mostani népiskolai igazgatónak eljárását az 1876. előtti polg. iskolai tanítóval. Lám-lám, hogy találkoznak két izben is a város és az én szerkesztő kollegám érdekei!! Bizony-bizony a „gondolkozó fő”-n kívül még más valamiből is rendelkezni kell egy jó porcióval annak, a ki ellentétes körülmények között is jól tudja fődözni az érdekek közösségét és ezt oly tetszetős alakban meg is tudja okolni. Csak az szolgál neki hátrányára, hogy mások is a magok fejével szeretnek és tudnak gondolkozni és a kikkandikáló lólabát észre venni képesek. Biz ez sajnos lehet az én szerkesztő kollegámra nézve. De nem tehetek róla.

(Folyt. köv.)

Lapszemle.

Ezuttal ismét föl kell venni e rovatot.

A „Zentai Híradó” 30. számában V. S. azt mondja, hogy a „Zentai Ellenőr” majd mindenik számában éles tollal bírálhatja városi tanácsunk elsőrendű embereit. Jó dolga van a „Zentai Ellenőr”-nek. Ők hallgatnak, nem felelnek. Nyult volna csak a darázs-fészekbe! Iparosaink közül többeknél midőn a „Szabadipar” cikket irtam, akaratlanul tyukszemre hágtam. V. S. olyan jajveszékelést követ el nem csak a Híradóban, hanem utcáhozosan is, hogy az ember szájalomra gerjed és önkénytelenül lopva fürkészi, vajjon melyik testrésztől fosztották meg iparosáink.

Az igaz, hogy az Ellenőr egyszer-mászor meg-megdöngelt a sárga ház kapuját, de az már nem igaz, mintha azért volna az Ellenőrnek jó dolga, hogy tanácsunk elsőrendű emberei halgtatnának. Hanem azért van jó dolga, mert semmit sem tehetnek ellene, az agyarkodás és az ártani akarás nem hiányzik nálók. A tehetetlen akarat nem árthat, mert mi a teljes igazságot azoknak mondjuk szemébe, még pedig részrehajlatlanul, a kik magaviseletökkel bennünket erre kényszerítenek. V. S. urat úgy látszik cserben hagyta emlékezete, ha már azt sem tudja, hogy bizonyos emberek formális hadjáratot vittek ellenünk, sőt orvtámadásokkal fenyegettek bennünket, de még azok is szerettek volna rajtunk egyet suhintani, a kiket mi még tollunk hegyére sem méltattunk. V. S. ur csak azért mondja ellenfeleinket higgadtaknak, mert nem tudja, hogy ők megrontásunkra még férfihoz méltatlan eszközökhöz is folyamodtak, de mert részünkön volt mindig az igazság, számot vetve a közmondással, hogy „szaladni nem szép, de hasznos”, ellenfeleink megretiráltak.

Az Ellenőr mindig azokat üti, kik a közérdeket sértik, míg a Híradó mameluk lap létére a bünösöket legyezgeti és csak azokat csipkedi, kik ha már megrovás alá vonhatók — csak önmagok kárára hibáznak. De meg — a szerénység megsértése nélkül mondhatjuk — az Ellenőr hivatottabb is a mások mosdatására, mint a Híradó.

Csak ennyit akartunk a Híradónak az Ellenőrről vonatkozó szavaira mondani. Most meg azokra teszünk egy pár megjegyzést, melyek iparosainkat illetik. Több iparost interpelláltunk, hogy igaz-e az, mint hogy V. S. urra oly annyira megharagudtak volna? Nyilatkozataik után a következőket mondhatjuk.

Régi, de jó közmondás: „A szegény embert még az ág is húzza.” Ez az ipa-

rosok sorsa is, a helyett, hogy az illető körök és befolyásos egyének szellemi és anyagi támogatásban részesítenék iparosainkat, rozsdás fegyvereikkel ellenük fordulnak, pedig hát szerénységükben épp oly jó hazafiak és adózó polgárok, mint akár az urak akár a földműves osztály, kenyerüket szintoly fáradsággal, szintoly — ha nem nehezebb — munkával keresik, mint mások és még is, ha az egész heti izzadás után szórakozást keresnek, vagy tán bufelejtetűl pár pohár bort megisznak, szemel szur, ha rongyosan járnak, azt vetik szemökre, hogy mit sem adnak önmagokra, ha jó kabátjuk van, azt mondják, hogy parádéznek; uton-utfélen hangoztatják, hogy az ember társadalomra van teremtve, a korrallal haladni kell, de csak őket akarnák a múlt századba vissza szorítani.

Ha valaki szívében viseli az ipar és ezzel az iparosok emelkedését, adja ennek tanúságát szóval vagy tettel, köszönettel veszik, de elnyomott helyzetekben sem türik, hogy olyan egyének vegyék gyarlóságukat bonczkésalá, kiknek saját házuk előtt is elég a söpörni valójuk, egyesek hibáiért nem szabad az egész testületet megróni annak, ki maga sem különb a Deák né váznánál, sőt aligha nem összehasonlíthatatlan gyatrább — mert ha így akarnának cselekedni, bizony-bizony nagyon könnyen megfordíthatnák az ellenük szóló kezében a fegyvert.

Ne ott keressük a hibát, a hol nincs, másutt gyökerezik az ipar és az iparosok veszedelme, a mit nemzeti önállóságunk után vágyódó törekvésünknek előbb utóbb le kell győzni, hiába ott az akarat, hiába a szorgalom, a kitartás, a hol a cselekvés, a működés tere korlátok közé van szorítva. Szerintök ott van a hátramaradottságunk oka, hogy őket csak félrevezetik, ámitgatják, de érdekekben mit sem tesznek. (Ha az Ellenőr politikai lap volna, megmondanók, mit jelentenek e szavak.)

De iparosaink nem csüggednek, küzdenek és dolgoznak, küzdenek a szebb és jobb jövő reményében, dolgoznak a lét fenntartása érdekében és ha céljokat elérték, akkor is a munkánál maradnak, mert ők iparosok.

Azt is kifogásolják iparosaink, mintha valaki közülök, de különösen az, kinek tekintélyes és tiszteletbeli állásánál fogva a többi iparosokat csitítani kellene, uton-utfélen izgatna, eme vádat határozottan visszautasítván, kinyilvánítjuk, hogy azon férfiu, kire a Híradó céloz, vagyoni állása és társadalmi függetlenségénél fogva nyíltan és szembe is meg meri mondani nézetét, meggyőződését, izgatni az szokott, ki litokban másokat ferde elvek által a társadalom ellen bujtogatni céloz. A ki mást gyanúsít, maga esik gyanuba. — Ennyit kívántak iparosaink lapunk utján V. S. urnak mondani.

Van a Híradónak még egy értesítése is, melyet megjegyzés nélkül nem hagyhatunk. A „Bács-Bodrogh megyei közs. tanítók egyesületének 12-iki közgyűlése” című közleményben a többi között ez is foglaltatik: „A bejelentett indítványok közül ki-

váló, osztatlan lelkesedéssel fogadtatott el a zentai kör indítványa, melyben Czirfusz Ferencz ő nagysága kir. tanfelügyelőnek az ismeretes áramlattal szemben bizalom s becsülés szavaztatott.* C. Do mirari se aiebat, quod non rideret haruspex, haruspicem quum vidisset (Cato csodálkozott a fölött, hogy nem mosolygott a béljós, midőn a béljóst megpillantotta) Azok kedvéért, kik meg nem értenék czélzásomat, megmagyarázom. A béljósítás az ókorban olyan vallási szertartás volt, melyvel leginkább ámitották a népet és a papok kezében olyan eszköz volt, melyvel a legnagyobb hatalmat gyakorolták. A tudatlan nép vakon hitt a béljósoknak, de a műveltek csak a nyers tömeg féken tartása végett nem foglaltak velök szemben ellenséges állást, de tisztában voltak a béljósítás képtelensége fölül. Ilyen béljós szerepet játszottak a zentai tanítók és a tanfelügyelő. Mi tudjuk, hogy a zentai tanítók azért indítványozták a tanfelügyelőnek bizalmat és becsülést, mert egyik másik tanító és az igazgató érdekében ilyas valomit követelt el, a mit nem lett volna szabad elkövetnie. De mi nem csodálkozunk a fölött, hogy a tanítók és a tanfelügyelő nem mosolygott, midőn azok ezt megdicsérték, ez pedig általuk megtiszteltnek érezte magát, mert mi igen jól ismerjük őket. A madarat tolláról, az embert bara járól ismerjük meg.

Tisztképző tanfolyam a Ludovika-akadémián.

(Uj növendékek fölveése.)

(Folytatás.)

A folyamodványhoz következő mellékletek csatolandók:

a) A pályázó magyar állampolgár minőségéről a hatósági fő-avagy járási tisztviselő által kiadott bizonyítvány.

b) A pályázó testi alkalmas voltáról és életkorának megfelelő testi fejlődöttségéről valamely honvéd v. közös hadseregbeli tényleges szolgálatban levő orvostudor által, szabályszerűleg kiállított orvosi bizonyítvány.

c) A szabályszerű életkort igazoló keresztlevél vagy családi értesítő. Pályázók életkora a már betöltött 14 ikévtől kezdve a még be nem végzett 16 ik évig terjedhet, — hogy a novendékek az akadémiából való kilépés és a honvédséghez leendő felavatás idejére 18-évüket betöltéséig azonban 20 évesek még ne legyenek.

Az életkor megállapításra nevezett iskola év kezdete, azaz október hó mérvadó.

d) Ajánlatos erkölcsi magaviseletéről szóló külön bizonyítvány azon esetben, ha pályázó erkölcsi minősítvénye az iskolai bizonyítványban nem foglaltatik.

e) Valamely gimnázium, reál-gimnázium, reáliskola vagy az említettekkel egyenlőségű egyéb tanintézet négy osztályának legalább is jó eredménnyel lett elvégzését, illetőleg az ennek megfelelő készültséget igazoló bizonyítvány.

A horvát-szlavonországi illetőségű, vagy más a magyar szent korona területén honos, de idegen ajku pályázó ifjaknak a magyar nyelvben anyai jártassággal kell bírniok, mennyi valószínű kilátást nyújt arra, hogy az előadásokat sikerrel hallgathassák. Ha azonban az első évfolyam alatt a magyar nyelvet annyira el nem sajátítják, hogy a többi növendékekkel haladni képesek: az évfolyamot ismételni tartoznak.

f) Az 1883—4-ik iskolai év kezdetével csakis az első osztályba van felvételnek helye. Azonban

jövőre előfordulható esetekben a második osztályba is vétetnek fel pályázók oly feltétel alatt, hogy a gymnasium (reáliskola, reál-gymnasium) IV. osztályának jó eredménnyel lett elvégzését igazoló bizonyítvány felmutatása mellett felveendőknék még a „tényleges állományú tisztképző tanfolyam” első osztályában előadott valamennyi tantárgyból (ideértve a katonai tantárgyakat is) felvételi vizsgát kell letenniök.

g) A pályázó által kiállítandó, annak atyja vagy gyámja hitelesített aláírásával megerősítendő és a pályázó törvényes hadkötelezettségi idejének leszolgáltatását tárgyzó kötelező nyilatkozat.

h) Ha a pályázó a fentebb 1. c) pontban említett életkort még legfőlebb 6 hónappal haladta túl, felvételnek kizárólag ő felsége legmagasabb engedélye mellett lehet helye.

2. A kérvények átvizsgálása.

A fentebb kitélt határidő alatt a honvédelmi miniszteriumhoz beérkezett kérvények átvizsgálattván, azok, melyek hiányosan szerellettek föl és a póttól bekövetelendő okmányokkal sem egészítetnek ki, a pályázati határidő elmulta után elkesve benyújtottakkal együtt, kivétel nélkül vissza fognak utasítani.

3. A felvételi vizsga tantárgyak.

Az első osztályba leendő felvételért pályázók, a fentebb e) pontban említett iskolák IV. osztályában előadott minden tantárgyból (a klasszikus nyelvek kivételével) felvételi vizsgát letenni, u. m. magyarnyelv, németnyelv, földrajz, egyetemes történelem, mennyiségtan, természetrajz és természet-tanból.

Ezen tantárgyak ismerete oly mérvben követeltetik, mint az a középiskolák IV. osztályára nézve előszabva van. Az első két tantárgyből írásbeli, a többiekből szóbeli vizsga teendő le.

Horvát-Szlavonországi illetőségű vagy más idegen ajku pályázók, kik a magyar nyelvet eléggé nem értik, a felvételi vizsgát, horvát, illetőleg anyanyelvükön tehetik le.

A felvételi vizsgának főczélja az, miszerint a vizgabizottság meggyőződést szerezzen arról, vajjon a pályázó ifju, az általa végzett tantárgyakból előmutatott ismereteinél s felfogási képességénél fogva, hivatva van e arra, hogy az akadémiai tanfolyamot jó sikerrel befejezhesse s a részére adományozandó helyet rendeltetésének megfelelőleg betölthesse.

Ha a pályázók szülei (gyám-gondnoka) a felvételi vizsgán jelen kívánnak lenni, ez nekik a vizsgaterem térvizonyaihoz képest megengedtetik.

4. A felvételi vizsga kezdete.

A felvételi vizsgák a Ludovika akadémia helyiségében folyó évi szeptember hó 25-én kezdődnek s szeptember hó utolján végleg bezáratnak.

Szept. 29-ke után rendes felvételi vizsgák többé nem tartatnak, ennél fogva az eddig még meg nem jelent pályázók a felvételhez való igényüket elvesztik, ha csak rendkívüli körülmények által okozott elmaradásukat nem igazolhatják.

Minthogy a felek érdeke hozza magával, miszerint pályázó fiaik a felvételi vizsga sikeres letétele után az akadémiába azonnal felvétethessenek, a felvételi vizsgák pedig a fenforgó viszonyok közt a fentebb említett határidő előtt meg nem kezdhetők: figyelmessé tetetnek a szülők, hogy pályázó fiaikat a polgári tanintézetek valamelyikebe az 1883—4-iki iskolai év elejével kezdődő első tanfolyamra felvételnek, oly czélból, hogy a felvételi vizsgán esetleg visszautasítottak tanulási pályájukat akadály nélkül folytathassák.

Az utazási költségeket a pályázók szülei (gyám-gondnokok) kötelesek viselni.

Az állami helyekre pályázó tisztok és honvédek, illetőleg katonai hivatalnokok fiaiórt az utazási költségek csak azon esetben téríthetők meg, ha a szülők (gyám-gondnokok) vagyontalanságukat hitelesen kimutatják és a megtérítést folyamodványukban különösen kérelmezik.

Mielőtt pályázó a felvételi vizsgára becsátlatnék, az intézet orvosa által utólag megvizsgáltatik s azon esetre, ha a vizsgáló intézeti orvos és a bizonyítványt kiállító orvos véleménye eltérne: a

1-ső honvédkerületi parancsnokság törzssorvosa által eszközözendő felülvizsgálatnak leendő helye. A felülvizsgálat folytán alkalmatlannak talált pályázók visszautasítottak.

(Folyt. köv.)

Mohol, 1883. július 25.

Tekintetes szerkesztő ur!

Mielőtt soraimat megkezdeném, sajnálatomnak kell kifejezést adni azon botrány felett, melyet a magyar nemzetnek oly galádul és oly méltatlannal történt megtámadásával és meghurcolásával Stern Adolf iteni m. v. *) tanító elkövetett: nem régen történt és mégis sok lelkiküzdelmembe került azt eddig elhallgatnom. Agyonhallgattam volna, hogyha ez által a beismerés vádját elhárítani lehetne, nem hoztam volna nyilvánosságra soha sem, ha erre egy újabb felmerült körülmény nem ösztönözne.

Nem tehetek róla, örülök és egyedüli legfőbb büszkeségem az, hogy én is azon magyar nemzetnek egyik parányi munkása, igénytelen gyermeke vagyok, mely nemzetet Stern tanító oly galádul megtámadott s méltatlanul meghurcolt.

Ez a nemzet, mely — tekintet nélkül a valásra — a Kárpát bércei által körülövedzte földjén levő minden egyes nemzetiségű néppel oly barátságos, békességes testvéri egyetértésben él, azokkal egygyé válva műveli a Duna-Tisza hajjai által hasított földet s ha kell annak jólétéért nemcsak vagyonát, hanem veszély esetén életét, vérést mindenét feláldozza, ez a nemzet, melynek igazságszeretete, lovagiasága s tántoríthatlan hazaszeretete előtt kalapot emel az egész művelt világ, ez a nemzet lett Stern tanító általi megbélyegezve, lealacsonyítva. Egy nemzet vagyunk e drága hon földjén minden vallás felekezeteikkel és nemzetiségekkel, legszebb bizonyítéka ennek a „Schulverein“ üzelmeire adott válaszok, egygyek vagyunk. hiszen itt ringatták gyermekeink bölcsőjét, itt küzdünk együttesen szeretett hazánk felvirágzása és boldogságáért, itt fog örök nyugalmat találni az élet küzdelmeiben elfáradt testünk s még ezek után találkozunk a 19-ik században egy eltántorodott, egy a magyar névre méltatlan fia e hazának, ki ennek kötelekéből magát kiszakítja s a többi a sötétségben botorkálóknak nyilvánítja. Ugyanis:

a tiszta-eszlári bűnügy a lapok útján eléggé ismertetve lévén szenzácios voltánál fogva az ország minden rétegeibe közérdeklődés tárgya lett, ezen ügyön rágódnak az összes külföldi és hazai lapok mert ez elég leptőlöléknek valót nyújt, a magyar nemzetet és illetőleg ennek igazságszolgáltatásán függ most az egész világ szeme s míg ez és községünk békés polgárai nyugodt magaviseletet tanúsító érdeklődéssel várják a borzasztó dráma lebonyolítását, találkozik egyéniség, ki fel-fuvalkodottságánál és vele született vad indulatánál fogva insultálja a békés polgárokat.

Folyó hó 3-án egy vendéglőben egyik polgártársunk olvasván a „Pesti Hírlap“ tiszta-eszlári bűnügy végtárgyalásának tudósítását, midőn Stern Adolf tanító azon szavakkal közelít a lap olvasó felé, „hogy érdemes ily ostoba bűnügy tárgyalási tudósítását még csak olvasni is stb.“ Erre nevezett tanító és a lapolvasó között kisebb eszmecsere történt ez ügyben, midőn az előbbi következő ékezőlással argumentálta semita érzelmeit: „Le-köpnivaló ez a magyar nemzet, midőn ily ostoba felfogása pert még tárgyalás tárgyává teszi.“

Ne nekéd magyar iustitia, büntető codex s összes hazai törvények, ti rajtatok ugyancsak elverte a port Stern uram.

De hát ez kell nekünk csakugyan, azért mert egy ilyen vadérzületű pályátévesztett otromba alávaló jellemű egyént, társadalmunkban megtűrünk.

Hát t. tanító ur! így látja ön tisztességes módon azon megtisztelő állást betölteni, melynek ön jelenleg birtokában van? összeegyeztethetőnek

véli ön fenti kifejezését azon magasztos czéllal, melyet a nemzet napszámósa maguknak elérni feladatul tűztek ki? Nem, t. tanító ur! önnek nines fogalma hivatásáról, ön nem tudja mi a cél, mely kell, hogy minden tanító szeme előtt lebegjen, ön megfeledezett magáról annyira, hogy fentjelzett kifejezésével magáról szegénységi bizonyítványt adott s azzal nem a magyar nemzetet — mert számárorordítás nem hallatszik menyországba — hanem magát lélegeztetve leköpnivalónak, szemtelen pöffeszkedő henezegesével csak annyit vivott ki magának, hogy a Bakony erdeiben már kiha- felben levő betyároktól is több nemes érzületet váruok, mint öntől; képelem, mily épületes magyarázatokat tart ön iskolájában a kis gyermekek előtt a magyar — gyűlöletről.

Műveltségét bírálat alá nem veszem, illusztrálja azt eljárása, mit a megvesztegethellen közvéleményre bizok, melynek kutyakorbács, megvetés és csak undor lehet válasza.

Most pedig áttérek a másik, egy tisztességes uton véget ért ügyre.

A napokban többen a helybeli uszodában fürdőtünk esti 7-8 óra között, egyszer csak azt látom, hogy egy uri ember 6, 7, 8 éves gyermekeivel együtt közlünk fürdik; figyelmeztetésemre a fürdőház tulajdonosa által felszólítottatott, hogy a gyermekeknek csak d. u. 5 óráig lévén szabad fürdeni, hát távolítsa el gyermekeit, vagy ha velők akar fürdeni, menjen egy elkülönített fürdőhelyiségbe, mire én megjegyeztem, hogy ha szabályokat nem ismer is, már közérkölcösiség szempontjából is nagyon kívánatos, hogy gyermekeivel elkülönített helyen és ne a felnőttek között fürdjön. Mire ő hányit veti infestáló visszatöréssel azt feleli, „én nem ismerem sem szabályt, én fizetek, én akarok gyermekeimmel fürdeni, ott, a hol nekem tetszik.“*) Köszönöm szépen, tehát ennyire jutottunk! akkor ne csodálkozzunk, hogy ha az antisemiták szaporodnak.

Most elhallgatom ezen uri ember nevét, de egy újabb hasonló esetben kimélet nélkül kötelességemnek tartom azt tükrö betűkkel a moholiaknak bemutatni.

A tekintetes szerkesztő urnak hazafiuu tisztelttel

Bene István.

Különfélék.

— **A városi** képviselőtestületnek f. hó 26-án tartott rendk. közgyűléséről az Ellenőr nem hozhat tudósítást, mert a rőndnek öre a szerkesztőt e szavakkal fogadta: „Föl vagyok hatalmazva, hogy csak is képviselőt ereszszek be.“ Minden józan gondolkodású ember tudja, hogy ez az eljárás a nyilvánosságának legotrombább megsértése. Így akarja a polgármester, a tényeknek megfelelőbben szólva, az, a ki megnyergelte, megakadályozni, hogy a nagy közönség a közgyűlés lefolyásáról híven értesülhessen. Ez nem a szerkesztő, hanem a választó polgárok megsértése. Az illetők felnek a világosságtól, tehát a sötétség szolgálatában állanak. A legfényesebb bizonyítéka annak, hogy az Ellenőr eddig a nagy közönség érdekeit híven szolgálta, mert bizonyos emberek észrevelték, hogy a polgárok szeméről a hályog már oszladozni kezd és nehogy tisztán lassanak, az operatió keresztülvitelét ily bamba módon megakadályozni törekedeznek. Czelt azonban nem érnek, mert az igazságot egy időre csak el, de agyon nem lehet nyomni. Mint Arany mondja: „A szellemet a legügyesebb kaloda rendszer sem képes dugházban tartani, hanem úgy jár vele, mint a gyermek az eltáposni akart napsugárral, hogy midőn talpa alatt hiszi, már ismét feljul ragyog.“ Ha erre még a legügyesebb sem képes, annál kevésbbé fogja a polgármesterbe bujni t. ügyész eltaposhatni. Minél bolondabbul cselekesznek, annál hamarabb és csufosabban fognak megakadlni. E lapok szerkesztője már bevádolta a nyilvánosság megsértőjét az illetékes hatóságánál, Rendületlenül

valljuk Aranyval: „nem örökös az éj, s a szabadságharcza bár sokszor megvesztve, utoljára győz.“

— **Tapintatlanság.** A szabadságharcz-szobor javára gyűjtés eszközlése czéljából helyben bizottság alakult, melynek élére Zsarkó Antal kir. közjegyző ur választatott meg. A bizottság elnöke az ifjuságot azoknak kivételével, kik nem látnak már (Már? Sohasem! Szerk.) benne olyan nagy embert, mint a milyennek ő magát képzei, mulatságok rendezése végett értekezletre hívta meg; az értekezlet egy z a r t k ö r ü táncvigalom, aztán meg a „nép“ számára egy extra mulatság rendezését határozta el és e czéllal egy kifogás alá eső egyén elnökele alatt albizottsággá alakult. Mi először is nem tartjuk a közjegyző urat olyan egyénnek, ki a jelenlegi viszonyok közt képes lenne Zentán sikerült mulatságokat létesíteni, mert tudvalevőleg épen ő volt az, ki a casinó és athletikai-club megbuktatása érdekében legjobban buzgólkodott (és kit e lapok szerkesztője anyámasszony katonájává avatott. Szedő) s így nem képzelhető hogy az az egyén, ki két helybéli testületet olyan érzékenyen megsértett, most ugyanazokat együttes működésre megnyerhesse. Másodszor a közjegyző ur már első föllépésével elárulta, hogy nem annyira a hazafias ügy, mint inkább azon czél fekszik szívében, hogy azoknak a lejárt „jour-fixe“-seknek, kik a maguk emberségéből már semmit sem képesek kivinni, egy mulatságot rendezzen; mert tudvalevőleg Zentán csak a „jour-fixe“ sek képezik azt a publikumot, kik a tisztességes iparosok, vagy más szegényebb sorsu családokkaival való érintkezéstől irtóznak. Harmadszor a közjegyző urnak nem volt joga a rendezésből olyanokat kihagyni, kik eddig a jótékony czél érdekében mindig fejtettek ki annyi buzgóságot — ha ugyan nem többet — mint ő. Végre tejébe szökik az embernek a vér, midőn látni kénytelen, hogy éppen azok tolják föl magokat erre a szereplésre, kik még a szabadság fogalmá is magaviseletökkel megbecstelenítik. Jobban tennek bizonyos emberek, ha elbujnának, minthogy magokat előtérbe tolják, mert szereplésök nem lélekemelő látvány.

— **Visszaélés** hivatali hatalommal. Zenta város végrehajtást vezetett Oláh Mihály volt városi pandur ellen 58 frt tőkekövetelés iránt, mely alkalommal Bakai Maria szegény napszámósnő ingóságai zár alá vétettek. A szegény asszony nem lévén képes a bélyegköltéseket fedezni, megkérte a rendőrkapitányt, mint arra hivatott közeget, hogy részére szegénységi bizonyítványt szolgáltatson ki. A rőnd embere azonban valamiképen kiszimatolta, hogy az asszonynak mi czélja van e bizonyítvánnyal, annak kiadását kereken megtagadta és hasonlóképen cselekedett a magát „lovagias“ nak tartó polgármester is. Utána jártunk a dolognak, hat kísült, hogy a követelés az ellenőrzés elmulasztása következtében elsikkasztott közmunka pénzből származott; innen a nagy érdeklődés a város követelése iránt és az erőlködés, hogy a szegény asszony ingóságai valamiképen prédául elkaparíttassanak. Hát ez a gyönyörűséges tábor egyre szabadabban folytatja üzelmeit és halmozza egyik visszaélést a másikkal. No csak rajta, annál hamarabb megszatadulunk atyáskodásuktól. (A napokban egy az állapotokat alaposan ismerő polgártársunk oda nyilatkozott, hogy a marha állomány lolkismeretes fölvétele mellett még egyszer akkora jövedelme volna a közmunka válságból a városnak, mint jelenleg van. Érdemekre tenne szert az a képviselő, a ki utána nézne a dolognak. Szerk.)

— **Felfüggesztett** tűzoltó-alparancsnok. T. Beccén Rohonczy Gida, az ottani önkéntes tűzoltó század főparancsnoka Solyoms Gusztáv alparancsnokot állásától felfüggesztette, minek következtében az egész tisztikar beadta lemondását.

— **Tanuljunk** finom irályt és helyes irást a meghívóból! „A f. évi jul. 26-án vagyis C-üör-tökön d. e. 9 órakor a Társas kör helyiségében tartandó rendkívüli közgyűlésre t. uraságod, mint

*) Az ilyen „zsidó“ jelzővel bélyegzendő. Szerk.

*) Ez is zsidó, még pedig a javából. Szerk.

a képviselőtestület tagja, ezennel meghivatik,* — még szükségesnek mutatkozó összegnek honnand és miként leendő fedezése tárgyában.* — Fölösleges még ennyi udvariasság is, a mostani mame-luk többség miatt már arra is vetemedhetnek, hogy így is stilizálhatják. N. N. ekkorra és ide berendeltetik, a mikor és a honnand ki is dobathatják, ha a nagy multi jönnek látja.

— **Uram uram** szerkesztő uram tulhajtott loyaltás, hogy még olyan Piek féle nyilatkozatnak is helyet ad lapjában, okosabb dologra is szentelhetne volna azt a tért. (Abban igaza van barátom uramnak, hogy azon téren okosabb dologt is közölhettem volna, mint a kapitánynak tisz-tára mosni akarását, de hát egy jó napot akartam neki szerezni. Kivüle ugyanis mindenki neveltségnek találja a szrecesen mosást. Még egy pár ilyen mosást és szrecesen lesz a rendőrkabátján. Szerk.)

— **A fogyasztási adók.** A hór, hus cukor és sör fogyasztási adónak 1884. évre s feltételesen az 1885. és 1886. évekre való biztosítása az év második felében lévén eszközözendő, a pénzügyminiszter felhívja a pénzügyigazgatóságokat, hogy a tárgyalásokat haladéktalanul indítsák meg. A tárgyalások mind a fogyasztási adókra nézve egyidejűleg és oly módon veendő fogantatba, hogy lehetőleg együttesen egy megváltási bérleti tárgyként biztosítsanak. A pénzügyminiszter konstatálván, hogy különösen a cukor és sörfogyasztási adó eddigi eredménye, a tényleges fogyasztási viszonyoknak meg nem felelt, szigorú utasítást adja a pénzügyigazgatóságoknak, hogy az adatokat a vasutak és gőzhajóknál ne csak pontosan beszerezzék, de érvényítsék is.

— **A földmívelési-,** ipar- és keresked. miniszter valamennyi törvényhatóságot értesítette, miszerint a német Birodalom kormánya elrendelte, hogy sertésektől származó mindennemű czikk és gyártmány, u. m. füstölt hus, kolbasz, szalámi, szalonna stb. csakis származási bizonyítvány mellett vihető be Németországba. E bizonyítványnak tartalmaznia kell, a) az áru megnevezését, a csomagok számát, becsomagolási módját és jelzetét; nagyobb darabok azonosságuk könnyebb igazolásá végett a bizonyítványt kiállító hatóság pecsétjével is elláthatók. b) Tartalmaznia kell továbbá azon hasáru készítőnek nevét és lakáshelyét, a ki az illető árukat készítette, továbbá bizonyítania kell azt, hogy ennek lakása a bizonyítványt kiállító hatóság kerületéhez tartozik, továbbá azt, hogy a megnevezett gyáros nem foglalkozik sem amerikai származású disznók, sem amerikai disznóktól eredő áruk vásárlásával, eladásával, vagy ily czikkekből való ügyletek közvetítésével és végül bizonyítania kell azt, hogy az illető áruk nem amerikai disznóktól származnak. Utasítom ennél fogva törvényhatóságokat, miszerint megfelelően intézkedjék, hogy azok, kik ily bizonyítványokat kérnek, azt késedelem nélkül nyerjék, megjegyezvén, hogy a szóban forgó bizonyítványt az illetékes rendőri hatóság bélyegmentesen és díjtalanul állítsa ki. Miniszter helyett: Matkovics.

— **A m. kir.** pénzügyminiszter a következő körrendeletet intézte valamennyi pénzügy-igazgatóságokhoz és illetékes hivatalhoz. Minthogy az 1877. évi X. t. cz. VI. fejezetének azon intézkedései folytán, mely szerint az örökösödési ügyek tárgyalása részben a bíróságok ügyköréből elvonatván, gyámhatóságok ügykörébe utaltatott, kérteltek merültek fel az iránt, vajjon az ilyen ügyekben a gyám hatóságokhoz intézett beadványok az illetéki díjgyezék 13. tételének II. vagy III. pontjának határozatai alá esnek-e? — ezen kértelkek elosztatása és egyöntetű eljárás czéljából ezennel kijelentetik, hogy említett beadványok — miután a bélyegilleték kérdésében a közigazgatási vagy bírói hatóságok ügykörébe utalt ügyek közt, ha azok különben egytermészetűek, különbséget tenni nem lehet, mert itt egyedül az ügy természete, nem pedig az eljáró hatóság közjogi állása, vagy minősége jöhet tekintetbe — az illetéki díjgyezék

13. tételének II. pontja alá esvén, ennek rendelkezéséhez képest ivenként 12 kr. illetőleg 36 kr. bélyeggel látandók el. Kelt Budapesten, 1883. é. i. július hó 17. én.

— **A telekkönyvek** rendezése tudvalevőleg az ország legégetőbb kérdései közé tartozik. Megbízható forrásból vett értesülés szerint, ezen nagyfontosságú kérdés már közelebb törvényhozási megoldást fog nyerni, a mennyiben az eml. tárgyzó törvényjavaslat szövegezésé iránt az igazságügy-miniszteriumban folyt tárgyalások már befejeztettek s ezen javaslat is föl van véve a Nemzet szerint az országgyűlés jövő év munkaprogramjába.

— **A kereskedelmi** pálya ama kevés pályák közé tartozik, melyeken eddig még nem lehetett töltömöttségéről panaszkodni. Sok érettségi vizsgálatot tett ifjú fogja azért örömet fogadni a budapesti kereskedelmi akadémia amaz új intézkedését, mely szerint számukra e jeles intézetnél 1 évig tartó kereskedelmi tanfolyam nyitattik. A jogi, orvosi és tanári pályákon már olyan óriásira vált a szellemi proletárok száma, hogy őszintén kell óhajtanunk, vajha minél többen vennék hasznát a budapesti kereskedelmi akadémia új intézkedésének.

— **A kolera ellen.** Dr. Niemayer berlini egészségügyi tanácsos felolvasást tartott a minap arról, hogy miképen hárihatja el magától az ember a kolera veszedelmét. Szembeszállt azzal az előítélettel, hogy a kolera ragadós betegség s vesztéggel jár meg lehet gátolni terjedését. E betegség okai, főképe a töle való rettegésben rejlenek, meg aztán mely korántsem olyan rossz, mint általában hiszik, az időjárás tropikus hatásában. Elősegíti terjedését a csatornák kipárolgása, meg az alsóbb néposztályok nyomoruságos életmódja. E véleményeinek alaposságát, melyek jobbadan meg-egyeznek Pettenkofernek, a híres müncheni tudós-nak nézeteivel, saját tapasztalataival bizonyította a felolvasó. Magdeburgban, hol többször pusztított nagy erővel a kolera s a hol az egyes kórházakban tömérdek orvos és ápoló foglalatokodott, egyetlenegy ápoló sem betegedett meg s a járvány épen csak azokban a városrészekben szedte áldozatait, melyekben tisztátalan volt a talajvíz meg a talaj. Az állam és a helyi hatóság feladata, hogy kellő ventilációzról, desinfekezióról s a talaj tisztántartásáról gondoskodjék, hanem azért nem tanácsos, hogy a lakosság mindent a hatóságoktól várjon, mert minden ember maga a legjobb őrzője saját egészségének. A kolera ellen legbiztosabb övszer a hideg fürdő s lehetővé kell tenni, hogy szegény és gazdag naponként megfürödhessenek, a ki rendszeren látogatja a fürdőket, melyek úgy hatnak a kolera ellen, mint a fecskendő a tüz ellen, az ne féljen e betegségtől. Nem áll tehát, hogy a melegség megoltalmaz bennünket a kolérától, mely ellen voltaképen nincs is külön orvosság.

— **Az ipartörvénynek** több irányban leendő módosítása szükségesnek mutatkozván, az ez iránti munkálatok a földm., ipar és kereskedelmi miniszterium kebelében már annyira előhaladtak, hogy az arra vonatkozó törvényjavaslat már a jövő ősze alatt be fog terjesztetni tárgyalás végett az országgyűléshez. (De regen ígérgetik! A szerk.)

— **A gyógyszerészek** eddigi tanulmányi idejének megváltoztatása — mint a nemzet értesül — kiállításba van helyezve. A kormány illetékes köreiben ez ügyre vonatkozólag már folytattak eszmecserét, s a czélba vett tevézetre nézve megállapodás történt annyiban, hogy a gyógyszerészi pályára léphetés előfeltételeül jövőre nem 4, hanem 6 gymnazialis osztály végzése kivantatik meg. E rendszerváltozással egyidejűleg a gyógyszerészek egy évi önkéntessége tekintetében is változás várható; a mennyiben a kormány lépéseket szándékoszik tenni a közös hadügyminiszterrel tárgyalás megindítása iránt, melynek czéja az lenne, hogy azon kedvezmény, mely a főgymnaziumi vagy reál-tanulókat illetőleg már megadatott, — hogy t. i. ha tanulmányaikban önhibájukon kívül elkéstek, míg az egyévi önkéntesi szolgálathoz megkivántató fel-

tételeket megszerezik, — szabadságoltatnak: a gyógyszerészekre is kiterjesztessék.

Zentai piarc. Ujbuza 9 frt. 80 kr., uj arpa 5 frt. 50, uj zab 5 frt. 80 kr. Bpsten kötöttet buza 10.50 10 80. tengeri 6 32-6 35, zab 6 54 6 56, repce augusztus - szeptemberre 15 72-15 80.

Garantírozatlan hírek.

— Bikityi mérsékelt pakliroz, Gabi mérsékelt kivágja a slábert és Ráday -- elhasal.

— Az alügyész leendői még nem le-ven precízírozva a tanács hivatalos helység-ül egyelőre a nagy kapu melletti szobát jelöltte ki. Ha már portást tartanak, talán azt is ki lehetne írni, hogy menyinyi a — spergeld.

— A törvénytörvény kedvező a köz-jegyzőre, mint értesülünk a telekkönyv ju-lius elseje óta egyetlen egy beadványát sem utasította el.

— A szabadságharcz-szobor bálbizott-ságának elnöke állítólag Szombaton józan volt.

— A „jour fixe“-sek vadászatán Men-gyi mersekkelt disznózott! egy vadkan bizal-masan, eleje lépdelven, sikerült neki egy lövéssel leteríteni. A nyomban kiszabott 13 frt. fogyasztási adót a szerencsés vadász szó nélkül kifizette*.)

— Ig. mérsékelt loyaltástól rotyogó kedvében szörnyen rosszul esett Gabi mérsékelt felszólalása a zárgondnoksági bitang-pénzek kezelését illetőleg, a jó öreg csalódását a következőképen hányja szemére hálátlan ellenfelének:

Du hast mich nie geliebt
Du hast mein Herz betrübt

— Páris, július 33. (eredeti távirat.)

A szük szoknyák nem viseltetnek többé, helyüket a krinolinok pótolják. Az „Andri-nople“ napernyőket chinai legyező, a „fil d'kocose“ harisnyákat vörös csizma, a „rableaux“ és guaker kalapokat fehér birka-bőr kucsma váltotta fel, az asszonyok köré-ben rendkívüli nagy a lelkesedés a meglepő változás iránt, szappan nem divatos többé, pótolja a következő szer: 900 gramm viz, 10 gr. aludt tej 3 gr. J. B. Dorner uj tintá-jából, 10 gr. borax, 100gr. alkohol és 1 1/2 gr. szunyog hamu; ezen szer igen kitünő-nek bizonyult a lencsék eltávolításra is.

d'Avray.

*) Sok ilyen Nímrádot a fogyasztási adó bérlőjének. Szedő.

Felelős szerkesztő és kiadó-tulajdonos:
REITMANN FERENCZ